

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تاریخ قوم لر

انورود اسلام تا پایان حکومت کریم خان زند

۱۷۹۳-۱۷ ه.ق

تالیف:

مسعود ولی عرب / غلامرضا ولی عرب

ناشر: تراوا

سرشناسه	ولی عرب، مسعود، ۱۳۶۶.
عنوان و پدیدآور	تاریخ قوم لر از ورود اسلام تا پایان حکومت کریم خان زند ۱۱۹۳-۱۲۰۷ ه.ق / تألیف مسعود ولی عرب، غلامرضا ولی عرب
مشخصات نشر	اهواز: تر آوا، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری	۱۱۲ص: مصور.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۳۴۷-۰۲۶-۲
وضعیت فهرست نویسی	فیبیا
یادداشت	کتابنامه: ص، ۱۰۹-۱۱۲؛ همچنین به صورت زیرنویس.
	لرها - ایران - تاریخ
	ایران - تاریخ - نابکان لرستان، ۵۴۳-۸۲۸ق.
	ایران - تاریخ - صفویان، ۹۰۷-۱۱۴۸ق
	ایران - تاریخ - افشاریان، ۱۱۴۸-۱۲۱۸ق
	ایران - تاریخ - زندیان، ۱۱۶۳-۱۲۰۹ق
	ولی عرب، غلامرضا، ۱۳۴۶-
	۱۳۹۳ و ۸/۱۴ DSRV۲
	۹۵۵/۱۴
	۴۱۷/۲۵
	شماره کتابشناسی ملی

نام کتاب: تاریخ قوم لر از ورود اسلام تا پایان حکومت کریم خان زند ۱۱۹۳-۱۲۰۷ ه.ق
مؤلف: مسعود ولی عرب / غلامرضا ولی عرب
طرح روی جلد: هادی مدرس نیا
ناشر: تر آوا

شماره‌ی نشر: ۲۷۰

نوبت چاپ: اول / ۱۳۹۳

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

چاپ: مدیران

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۴۷-۰۲۶-۲

قیمت: ۱۰۰۰۰ تومان

نشر تر آوا: اهواز - کیانپارس - خیابان نهم غربی - پلاک ۱۲۸

نمابر: ۰۶۱۱۳۳۸۳۷۳۴ - همراه: ۰۹۱۶۱۱۳۶۷۸۵

Taravapublication@yahoo.com

www.tarava.com

حق چاپ و نشر مخصوص ناشر است.

فهرست مطالب

عنوان / صفحه

مقدمه / ۷

فصل اول: ریشه یابی و تاریخ جغرافیایی قوم "لر" / ۱۱

موقعیت جغرافیایی قوم "لر" / ۱۳

سوابق تاریخی استان لر / ۱۵

وجه تسمیه "لر" / ۱۷

طوایف و تیره‌های منطقه / ۱۸

گروه‌های چهارگانه لر / ۱۹

لرستان در روزگار باستان / ۲۶

جغرافیای تاریخی لرستان / ۳۰

پیشکوه / ۳۱

فصل دوم: وضعیت سیاسی "لرها" از ورود اسلام تا دوره تیموری / ۳۳

وقایع فارس در روزگار ایلخانان مغول / ۳۸

اتابکان لرستان / ۴۰

اتابکان لر بزرگ و سال‌های حکومت آن‌ها / ۴۰

اتابک تکه (۶۴۹-۶۵۶ ه.ق) / ۴۳

یوسف شاه (۶۷۲-۶۸۸ ه.ق) / ۴۴

اتابک افراسیاب (۶۸۸-۶۹۵ ه.ق) / ۴۵

نصرة الدین احمد (۶۹۵-۷۳۰ ه.ق) / ۴۶

اتابکان لركوچك و سال‌های حکومت آن‌ها / ۴۸

لرستان / ۵۲

فصل سوم: نقش قوم "لر" در تحولات سیاسی ایران از دوره صفویه / ۵۷

نقش لرها در دوره صفویه / ۵۹

فصل چهارم: نقش قوم لر در دوره افشاریه / ۶۷

نقش لرها در دوره افشاریه / ۶۹

سکرکشی نادرشاه برای تنبیه بختیاری‌ها / ۷۱

تمدید فرمان‌های نادرشاه و جنگ بین‌النهرین / ۷۱

تاجگذاری نادرشاه / ۷۵

عملیات در بختیاری / ۷۶

جنگ‌های عهد نادرشاه / ۷۸

شورش محمدخان بابا و شورش گسترده‌ی داخلی / ۸۱

فصل پنجم: نقش قوم لر در دوره زند / ۸۱

اصل و نسب طایفه زند / ۸۹

موقعیت طایفه زند در دوره نادری / ۹۵

اوضاع سیاسی - اجتماعی و نظامی ایران از ۱۶۰۰ تا ۱۱۷۱ ق / ۹۸

محمدحسن خان قاجار / ۹۹

علی مراد خان بختیاری / ۱۰۰

نخستین اختلافات داخلی در خاندان زند / ۱۰۱

اردوکشی تنبیهی علیه بختیاری‌ها و لره / ۱۰۳

جنبش مسلحانه‌ی ایلات قاجار / ۱۰۴

نخستین کشمکش ایلات زند و قاجار / ۱۰۴

فتح اصفهان / ۱۰۶

جنگ سوم با خان زند / ۱۰۷

در گوشه و کنار ایران مناطق متعددی وجود دارد که ساکنان آن مناطق در دوره‌های مختلف تاریخی در امور سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و نقش‌ها مهم و گوناگونی داشته و توانسته‌اند تأثیرات قابل توجهی بر روند کلی امور کشور بر جای گذارند. ملی متأسفانه به علل مختلف عملکرد این مردم از چشم محققان و مورخان دور مانده و یا آنکه به توجیه شده یا به اختصار در باره‌ی آن‌ها تحقیقاتی انجام گرفته است.

قوم "لر" و ساکنین مناطق لرزمین در ادوار مختلف تاریخ ایران از دوره‌ی باستان تا دوره‌های مختلف بعد از اسلام نقش‌های مهمی را در تاریخ و تحولات سیاسی ایران داشته و دارند. پس از سقوط دولت ساسانیان تا روی کار آمدن دولت صفوی در ایران مناطق لر نشین در فراز و نشیب‌های تاریخ جابجایی قدرت لطمه‌های شدیدی را متحمل شدند پس از آن به دلیل رویه استغناء طلبی اشرافیان در مقابل اعراب همزمان با سایر نقاط ایران به ترتیب در قلمرو لر بزرگ و اطراف آن قرار داشت که بحث آن با گذشت تأسیس سلسله صفوی وحدت ملی و یکپارچگی سیاسی با پشتوانه مذهب شیعه در ایران شکل می‌گیرد در دوره‌ی صفوی مردم لر نشین به تدریج به عنوان یک ایالت مستقل برای دومین بار در تاریخ ایران پس از دوره‌ی ساسانیان جایگاه ویژه‌ای پیدا می‌کند و لقب بیگ لر بیگی را که فقط به حکام خاصی داده می‌شد به دست ایالات کهگلویه از طرف دولت صفوی داده شده است و مناطقی همچون دزفول، شوش، در خوزستان جزئی ایالات کهگلویه محسوب می‌شدند.

در دوره‌های افشاریه و زندیه نیز مردم این ناحیه در امور سیاسی کشور نقش‌های مهمی را ایفا نمودند در دوره‌ی افشاریه محمد خان بلوچ حاکم مناطق لر نشین علیه شاه افشار طغیان نمود، که نادر شاه افشار با مشکلات فراوان بعد از دو سال موفق به

سرکوب وی شد. شورش محمد خان بلوچ تأثیرات بسیار مهمی و زیادی در کشور داشت.

جدا از شورش مردم و حاکم کهگلویه و بویراحمد همراهی مردم با نادر شاه در لشکر کشی‌هایی که به مناطق مختلف داشت، تأثیر بزرگی در پیروزی‌های نادر داشت که در مسایل مختلف سیاسی، اجتماعی در عصر افشاریه لرها به صورت ایلی و قبیله‌ای در پناه نادر شاه به صورت قبیله‌ای نقش سیاسی خود را ایفا نمودند. در دوره‌ی زندیه قوم لر نیزه لرها مناطق بهبهان، کهگلویه و ممسنی در آغاز حکومت کریم خان زند علیه وی شورش نمودند که خان زند به سختی موفق به سرکوب آنها شد در اواسط حکومت وکیل نیز جدا مردم کوچ نشین منطقه لیراوی این ناحیه علیه کریم خان شورش نمود. که خان زند بار آنها را به بدترین شیوه سرکوب و تنه نمود در دوره‌ی جانشینان کریم خان زند به علت ضعف قدرت خوانین زند قبایل و عشایر کهگلویه از روسای خود اطاعت نداشتند و از استقلال نسبی برخوردار بوده‌اند.

با نظر بر گذار سیر تاریخی کشور و تأثیرات آن در طول قرن‌ها دگرگونی بر اثر ورود اقوام گوناگون با زندگی ایلی و عشیره‌ای صورت گرفته و بر زندگی اجتماعی، اقتصادی، و مالی و فرهنگی و نیز فضای سیاسی جامعه ایران تأثیر گذاشته‌اند.

اما این نکته را نباید فراموش کنیم که به رغم تحولات و ورود و خروج اقوام ایرانی، همواره فرهنگ لطیف و انعطاف پذیر ایرانی در نهایت بر تمام این قالب‌های قومی غلبه یافته و در عین از آن تأثیراتی و این تأثیرات قومی هم اکنون در میان گروه‌های قومی جامعه ما نمود دارد اسامی تیرها طوایف، و قبایل و ایلات و اقوام چنان مختلف و متعدّدند که شمردن آنها ملال آور است و رشد و گسترش آنها تا قرن پیش که مغلوب مظاهر تمدن و مدنیت جدید و نظام سیاسی و معاصر شدند، بیانگر این مدعاست.

برعکس هر چه به عقب بر می‌گردیم متوجه می‌شویم که شمار این اقوام و قبایل و گروه‌های نژادی و قومی کاسته می‌شود و به یک یا چند عنصر کامل محدود می‌شود. در حالی که هر چه از ابتدای تاریخ ایران به سوی امروز نظر اندازیم متوجه رشد فزاینده و رقابت‌های شدید گروه‌ها و اقوام متعدد در صحنه تاریخ ایران می‌شویم این افزایش و قدرت‌گیری و تنوع نژادی و قومی و گسترش حوزه زندگی ایلی و عشیره‌ای جز در قالب هجرت‌های مکرر به سرزمین ایران از طریق نواحی جغرافیایی همجوار قابل تفسیر نیست.

تشکیل دولت شیعیان مذهب توسط خاندان شیخ صفی در قرن دهم هجری به غیر از تحولاتی که در مشرق زمین ایجاد نمود، در امور داخلی ایران نیز با ایجاد دولت مرکزی قدرتمند باعث بوجود آمدن یک وحدت ملی در کشور شد. هر چند این وحدت به مدت دو قرن ونیم ادامه داشت ولی به علت ضعف‌های برخی از شاهان صفوی، این دولت در قرن دوازدهم هجری توسط افغان‌ها که در تابعیت ایران بودند از میان رفت. در این دوره اوضاع کشور و به تبع آن اوضاع منطقه لر نشین بختیاری و کهگیلویه نیز رو به پریشانی گذاشت.

مردم "لر" به رسالت تاریخی خودشان عمل نمودند و هرگز مطیع افغان‌ها نشدند در زمانی که کشور در آتش حضور افغان‌ها می‌سوخت یکی از نوادگان تاریخ به نام نادر از طایفه افشار در خراسان سر بر آورد و توانست با شکست و اخراج افغان‌ها روحی تازه در کالبد مردم ایران بدمد، و سپس دولتی را به نام افشاریان بنیان گذارد. اگرچه دولت وی مستعجل بود و با مرگش بار دیگر کشور گرفتار درگیری داخلی گردید ولی سرانجام فردی به نام کریم خان از طایفه زند از قوم لر توانست اوضاع را سر و سامان داد. و دولت زندیه را بنیان گذاشت محدوده‌ی زمانی این دو دولت تقریباً نیمه دوم قرن دوازدهم هجری است.

اگرچه در مورد اوضاع سیاسی و اجتماعی ایران در دوره‌ی صفویه و افشاریه و زندیه تحقیقاتی انجام گرفته و کتاب‌هایی نوشته شده است و تا کنون تحقیقاتی جامع و

در خود توجه در باره‌ی اوضاع سیاسی مناطق "لر نشین" کمتر صورت گرفته که در این تحقیق سعی می‌شود با مروری بر ادوار گذشته تاریخی قوم لر نقش سیاسی آن‌ها را در این دوره‌ها و دوره‌های بعد مشخص سازد و اینکه نقش سیاسی قوم لر چگونه بوده است؟

سوال اساسی که سعی می‌شود به آن پاسخ داده شود عبارتند از:

۱- لر چه نقشی در ادوار تاریخی به عبارتی در دوره‌ی حکومت صفویه تا زندیه
نقشی در مسایل سیاسی داشته‌اند؟

www.ketab.ir